

سل "چیست و کدام اندام‌ها را تحت تاثیر قرار می‌دهد؟"

سل یک بیماری عفونی واگیر است که در اثر میکروبی به نام باسیل ایجاد می‌شود این بیماری می‌تواند به هر قسمتی از بدن انسان مانند استخوان‌ها، مفاصل، مغز، کلیه، پوست و ... حمله و آن‌ها را گرفتار کند، اما به دلیل نیاز و علاقه زیاد این میکروب به اکسیژن، در ۸۰ درصد موارد ریه‌ها را هدف حمله خود قرار می‌دهد. این بیماری از گذشته‌های دور در کشورهای مختلف دنیا وجود داشته و در طول تاریخ باعث ابتلا و مرگ انسان‌های زیادی شده است. چنانچه ۳۰۰۰ سال پیش از میلاد آثار سل ستون مهره در مومیایی‌های مصری مشاهده شده است و یا ۲۰۰۰ سال پیش از میلاد در قانون حمورابی به آن اشاره شده است.

سل "همچنان مشکلی جهانی است"

سل هنوز هم یک مشکل جهانی به حساب می‌آید، در حال حاضر حدود ۱,۷ میلیارد نفر در دنیا با میکروب سل آلوده شده‌اند و بدون آنکه احساس بیماری کنند میکروب سل را به صورت نهفته در بدن خود دارند. عواملی که موجب ضعف سیستم ایمنی می‌شوند باعث می‌گردند که باسیل سل از حالت نهفته خارج شده و موجب بیماری فعال سل در این افراد شود. در حال حاضر سالیانه حدود ۱۰ میلیون نفر در دنیا به بیماری سل مبتلا می‌شوند و ۱,۵ تا ۲ میلیون نفر در اثر این بیماری جان خود را از دست می‌دهند، در حالی که این عواملی مثل فقر، مهاجرت، پوشش بهداشتی نامناسب در کشورهای دچار بحران و انتشار بیماری. بیماری قابل پیشگیری و درمان است. ایدز در جوامع، موجب توسعه بیماری سل در جهان شده است.

"تنفس؛ راه اصلی انتقال سل"

راه اصلی انتقال باسیل سل را از طریق هوا و تنفس است هنگام عطسه، سرفه، حرف زدن و حتی خندیدن توسط بیمار مبتلا به سل ریوی، قطراتی ریز حاوی میکروب سل در هوا پراکنده می‌شوند که می‌توانند به مدت چند ساعت در هوا به حالت معلق باقی بمانند. اگر فردی سالم در هوای آلوده به این قطرات ریز، تنفس کند میکروب سل وارد ریه‌های او خواهد شد. با این حال برای انتقال بیماری، تماس بیماری سل در محیط‌های شلوغ، کوچک، بدون تهویه مناسب، کم نور و مرطوب بیشتر انتقال پیدا. طولانی و نزدیک با بیمار لازم است. به یاد داشته باشید که میکروب سل توسط حشرات، خون، ظروف غذا خوری، لباس و ملحفه انتقال نمی‌یابد. می‌کند.

همه انواع سل قابل انتقال نیست

همه انواع سل قابل انتقال به دیگران نیستند یا حداقل قابلیت انتقال کمتری دارند، ادامه داد: افراد مبتلا به سل ریوی عفونت را محسوب می‌شوند، زیرا با هر عطسه یا سرفه تعداد زیادی میکروب را در هوا پراکنده کرده و می‌توانند باعث انتقال بیماری به دیگران شوند. که هر فرد مبتلا به سل ریوی مسری در صورت عدم درمان می‌تواند سالانه به طور متوسط میکروب بیماری را به ۱۰ تا ۱۵ فرد سالم انتقال دهد.

چه کسانی در معرض ابتلا به "سل" هستند؟

اغلب افراد پس از ورود میکروب به ریه‌ها هیچ گاه بیمار نمی‌شوند؛ زیرا سیستم دفاعی بدن آنها میکروب را مهار کرده و از تکثیر آن جلوگیری می‌کند و در واقع میکروب سل به حالت نهفته و غیر فعال در بدن آنان باقی می‌ماند و این عده علائم بیماری را نداشته و

از هر ۱۰ نفر که میکروبو سل در بدنش وجود دارد تنها یک نفر در طول عمر خود ممکن است . میکروبو را به دیگران انتقال نمی دهند این موضوع به علت ضعیف شدن سیستم دفاعی بدن و به دنبال آن فعالیت مجدد و تکثیر میکروبو . به بیماری فعال سل مبتلا شود اتفاق می افتد. همه افراد استعداد ابتلا به سل را دارند، اما کودکان کم سن، افراد سالمند، افراد مبتلا به دیابت، سوء تغذیه، سرطان ها، نارسایی مزمن کلیه، ایدز و همچنین افرادی که داروهای ضعیف کننده سیستم دفاعی بدن (نظیر کورتون و داروهای ضد سرطان) استفاده می کنند بیشتر از سایرین در معرض خطر ابتلا به سل هستند

"علائم ابتلا به "سل"

علائم بیماری سل بسته به محل گرفتاری در بدن متفاوت است، اما علاقه زیاد میکروبو سل به ریه ها باعث می شود که شایع ترین نوع بیماری، سل ریوی باشد که علائمی نظیر سرفه مداوم (به مدت ۲ هفته یا بیشتر) که می تواند با خلط همراه باشد یا نباشد، تب، کاهش وزن، تعریق شبانه، بی اشتها، خستگی زودرس و ضعف عمومی و گاهی در مواردی که بیماری دیر تشخیص داده می شود درد قفسه سینه، تنگی نفس و خلط خونی دارند

سل درمان پذیر است، اما...

سل یک بیماری کاملاً قابل درمان است البته شرط درمان پذیری این است که بیمار داروهای ضد سل را با دقت، به طور کامل و منظم و به مدت حداقل ۶ ماه به طور روزانه مصرف کند؛ حتی اگر وی قبل از اتمام این مدت احساس بهبودی کرده باشد؛ در غیر این صورت میکروبوهای سل می توانند به ابر میکروبوهای مقاوم به درمان و بسیار خطرناک تبدیل شوند که دیگر با داروهای معمول سل درمان نخواهند شد. درمان سل، سرپایی است و بیمار جز در موارد خاص نیازی به بستری در بیمارستان ندارد. اغلب بیماران دو هفته پس از آغاز درمان موثر، خطر انتقال بیماری به دیگران را ندارند. مصرف نامنظم و ناکامل داروهای ضد سل خطرناک بوده و می تواند موجب عدم بهبود و یا بازگشت مجدد بیماری، تداوم انتقال بیماری به دیگران، مقاوم شدن میکروبوهای سل نسبت به داروهای موجود، پیشرفت بیماری و مرگ شود.

"سل" در سایه "کرونا" مغفول مانده است"

رئیس اداره کنترل سل و جذام مرکز مدیریت بیماری های واگیر وزارت بهداشت درباره تاثیر پاندمی کرونا بر شناسایی و روند درمان بیماران مسلول نیز گفت: کرونا سبب شده است ۲۸ درصد نسبت به سال قبل از کرونا افت شناسایی موارد سل را در کشور داشته باشیم و این یعنی سل در سایه کرونا مغفول مانده است. در طول بیش از یکسال و نیم اخیر که درگیر پاندمی هستیم، هرکسی که علائم بیماری تنفسی، سرفه و تب داشت، در وهله اول هم مردم و هم پزشکان به بروز بیماری کرونا شک می کردند، علاوه بر آن مراجعات بیماران نیز به مراکز درمانی بویژه در ماه های اول همه گیری به دلیل ترس از کرونا و توصیه های همگانی به محدود سازی مراجعات بیماران دارای علائم خفیف تر، کاهش یافت. موارد مغفول مانده سل که امسال از شناسایی جا ماندند احتمالاً پس از پیشرفت بیماری و تشدید علائم خودشان تدریجاً به مراکز درمانی مراجعه خواهند کرد اما هنر ما شناسایی زودرس بیماری است تا اولاً بیماران را پیش از آسیب های گسترده درمان کرده و ثانیاً احتمال انتقال بیماری از این بیماران را به سایرین کاهش دهیم.

استان‌های رکورددار سل

در سال ۱۳۹۹ تعداد ۵۶۶۶ مورد مبتلا به سل گزارش شده در کشور داشتیم که نسبت به سال ۹۸ حدود ۲۸ درصد کاهش داشته است
۴۵ درصد تعداد یاد شده را زنان و مابقی را مردان تشکیل می‌دهند و همچنین ۱۸ درصد این آمار مربوط به افراد غیر ایرانی است.
همچنین استان‌های سیستان و بلوچستان و گلستان رکورددار ابتلا به سل هستند و پس از آن‌ها استان‌های خراسان رضوی و گیلان در
رتبه‌های بعدی قرار دارند .

واحد آموزش سلامت بیمارستان امام حسن مجتبی(ع) داراب